

CENTAR ZA SOCIJALNU INKLUZIJU ŠIBENIK

IZAZOVI U ZAPOŠLJAVANJU PRIPADNIKA RANJIVIH SKUPINA

EMPLOYMENT CHALLENGES OF MEMBERS OF VULNERABLE GROUPS

KNJIGA SAŽETAKA BOOK OF ABSTRACTS

Domaći stručni skup
s međunarodnim sudjelovanjem

Expert meeting
with international participation

online, Zoom platforma,
21. i 22. rujna 2021. godine

Europska unija
Zajedno do fondova EU

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDovi

ESF
UČINKOVITI
LJUDSKI
POTENCIJAL

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo rada, mirovinskoga
sustava, obitelji i socijalne politike

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

www.strukturfondovi.hr

Nakladnik / Published by

Centar za socijalnu inkluziju Šibenik
Center for social inclusion Sibenik

Za nakladnika / For the publisher

Marija Alfirev

Urednici / Editors

Marija Alfirev
Romana Skočić
Josipa Bralić

Grafički urednik / Graphical editor

Divna Petković

Priprema / Layout

Josipa Bralić
Rujana Šprljan Alfirev

Šibenik, rujan 2021.

ISBN 978-953-49620-0-8

Europska unija
Zajedno do fondova EU

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI

ESF
UČINKOVITI
LJUDSKI
POTENCIJAL

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo rada, mirovinskoga
sustava, obitelji i socijalne politike

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

www.strukturnifondovi.hr

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Centra za socijalnu inkluziju Šibenik.

Šibenik, online, Zoom platforma, 21. i 22. rujna 2021. godine
September 21 - 22, 2021, Šibenik, online Zoom

**IZAZOVI U ZAPOŠLJAVANJU PRIPADNIKA RANJIVIH SKUPINA
EMPLOYMENT CHALLENGES OF MEMBERS OF VULNERABLE GROUPS**

Domaći stručni skup s međunarodnim sudjelovanjem
Expert meeting with international participation

Knjiga sažetaka / Book of Abstracts

Organizacijski/ Programski odbor / Organization / Programme committee

dr.sc. Marija Alfrev (predsjednica)

Prof. dr.sc. Daniela Bratković

Daria Mateljak, mag. ling. mag. philol. angl.

Jelena Kendel Čular, dipl. psiholog

Josipa Bralić, dipl. oec.

Romana Skočić, mag. soc. i paed.

Organizator / Organizer

CENTAR ZA SOCIJALNU INKLUZIJU ŠIBENIK

Stjepana Radića 46, 22000 Šibenik, Republika Hrvatska

Tel./fax: +385 22 312 171

E-mail: inkluzija.sibenik@si.t-com.hr

Web: <http://www.inkluzija-sibenik.hr>

Sadržaj

1.	Uvodna riječ	5
1.1.	Introduction	7
2.	Program / Programme	9
3.	Tematski blok: Ljudska prava i primjena Konvencije o pravima osoba s invaliditetom.....	13
3.1.	Plenarno predavanje / Plenary Keynote.....	13
3.2.	Pozvana predavanja / Invited lectures	14
4.	Panel / Panel.....	19
5.	Konferencija / Conference	20
6.	Tematski blok: Zapošljavanje uz podršku, Društveno poduzetništvo i socijalne inovacije	21
6.1.	Plenarna predavanja / Plenary keynote	21
6.2.	Pozvana predavanja / Invited lectures	23
6.3.	Usmena izlaganja / Oral presentations.....	26
7.	E-mail adrese autora / Author's email addresses	36

1. Uvodna riječ

Poštovane kolegice, poštovani kolege, dragi prijatelji,

Dobrodošli na stručni skup s međunarodnim sudjelovanjem „Izazovi u zapošljavanju pripadnika ranjivih skupina“ kojeg organiziramo u okviru projekta „Razvoj mreže klubova za zapošljavanje na području Šibensko-kninske županije“ koji je financiran sredstvima Europske unije iz Europskog socijalnog fonda. Nositelj projekta je Centar za socijalnu inkluziju Šibenik, a partneri su Hrvatski zavod za zapošljavanje - PU Šibenik, Centar za socijalnu skrb Šibenik, Industrijsko-obrtnička škola Šibenik, Srednja škola Lovre Montija Knin te Medicinska škola Šibenik. Cilj projekta je doprinijeti učinkovitoj provedbi županijskih strategija razvoja ljudskih potencijala i povećati zapošljivost ranjivih skupina na području naše županije.

Ovogodišnji stručni skup je 4. po redu u organizaciji Centra za socijalnu inkluziju Šibenik u proteklih 18 godina rada Centra i unatoč tome što se održava u vrijeme pandemije uzrokovane COVID 19, okuplja domaće i strane profesore, znanstvenike, stručnjake, teoretičare i praktičare, predstavnike europskih, državnih i javnih institucija, predstavnike realnog sektora iz područja zapošljavanja pripadnika ranjivih skupina, zaštite ljudskih prava i promicanja različitosti, društvenog poduzetništva i socijalnih inovacija.

Stručni skup se odvija u virtualnom okružju što nam predstavlja izazov u organizacijskom smislu pa smo se posebno trudili pripremiti tehničku podršku koja bi trebala osigurati neometen rad skupa.

Drago nam je što možemo predstaviti plenarne predavače. Prof. dr. sc. Daniela Bratković redovita je profesorica na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu UNIZG, Odsjeku za inkluzivnu edukaciju i rehabilitaciju. Objavila je više od 50 znanstvenih i stručnih radova i članica je IASSID-a međunarodne organizacije za znanstvena istraživanja u području intelektualnih teškoća. Stručno je angažirana u razvoju u zajednici utemeljene rehabilitacije, kreiranja, provedbe i evaluacije suvremenih programa podrške u zajednici. Sudjelovala je kao voditeljica ili suradnica na brojnim domaćim i međunarodnim znanstvenim i stručnim projektima.

Doc. dr.sc. Danijel Baturina docent je na katedri za socijalnu politiku Pravnog fakulteta u Zagrebu. Njegovi znanstveni interesi uključuju treći sektor, socijalno poduzetništvo, socijalne inovacije i socijalnu politiku. Danijel Baturina objavio je više od 30 znanstvenih radova i poglavlja u knjigama i sudjelovao na više od 35 međunarodnih i domaćih konferencija. Sudjelovao je u više međunarodnih i domaćih projekata (FP7, ESF, COST ...), te surađuje u projektima s organizacijama civilnog društva i dionicima javnih politika u temama vezanim za socijalnu politiku, civilno društvo i uključivanje ranjivih skupina u društvo.

Dr.sc. Vesna Mihanović doktorirala je na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu UNIZG na temu „Primjena članka 19. Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom iz perspektive osoba s intelektualnim teškoćama“. Radila je na izradi nacionalnih strategija i izvedbenih programa za dobrobit djece, mladih i osoba s invaliditetom, sudjelovala u različitim stručnim povjerenstvima koja su imala zadatak uvoditi promjene vezane uz socijalna prava djece s teškoćama i osoba s invaliditetom. Autorica je i koautorica više stručnih i znanstvenih radova.

Drago nam je što možemo pozdraviti pozvane predavače i goste iz Slovenije.

Skup je sadržajno podijeljen na dva tematska bloka s izlaganjima, panel raspravom i konferencijom o rezultatima projekta.

U prvom tematskom bloku raspravit će se aktualno stanje ljudskih prava i primjene Konvencije o pravima osoba s invaliditetom s naglaskom prava na rad i zapošljavanje, europske strateške ciljeve i paket o zapošljavanju osoba s invaliditetom, aktualne zakonske mogućnosti profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja.

U drugom tematskom bloku prezentirat će se i raspraviti različiti modeli zapošljavanja osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada, mogućnosti društvenog poduzetništva u poticanju zapošljavanja pripadnika ranjivih skupina i pokretanje socijalnih inicijativa. Imat ćemo prilike upoznati se s izvrsnim primjerima iz prakse, uključivanja učenika u poduzetničke aktivnosti te raspraviti u kojoj mjeri je zakonski i praktično podržan tranzicijski prostor prelaska učenika iz škole u svijet rada.

Prvog dana skupa organizirali smo panel raspravu kojom se želi sagledati zapošljavanje osoba s invaliditetom iz pozicije poslodavaca. Osim zakonske obaveze zapošljavanja OSI daleko je važnija senzibiliziranost i prihvaćanje raznolikosti od strane poslodavaca.

Na konferenciji o ciljevima i rezultatima projekta „Razvoj mreže klubova za zapošljavanje na području Šibensko-kninske županije“ raspravit će se ishodi i postignuća projekta iz pozicije nositelja i partnera projekta i ukazati na moguće nove puteve u olakšavanju zapošljavanja pripadnika ranjivih skupina.

Ponosni smo i radosni što ste odlučili pridružiti nam se i razmijeniti znanja, ideje i najnovije spoznaje na području zapošljavanja. Želimo nam svima uspješan rad, poticajne rasprave te ponovni susret.

Organizacijski / programski odbor

1.1. Introduction

Dear colleagues, dear friends,

Welcome to the expert meeting with international participation “Employment challenges of members of vulnerable groups” organized as a part of the project “Development of job clubs in the Šibenik-Knin County” funded by the European Union from the European Social Fund. The project holder is the Center for Social Inclusion Šibenik and the partners are the Croatian Employment Service - PU Šibenik, Center for Social Welfare Šibenik, Industrial and Craft School Šibenik, High School Lovre Montija Knin and Medical School Šibenik. The aim of the project is to contribute to the effective implementation of county strategies for human resources development and increase the employability of vulnerable groups in our county.

This is the fourth expert gathering organized by the Center for Social Inclusion Šibenik in the past 18 years of the Center’s activity and despite being held during the COVID 19 pandemic, brings together domestic and foreign professors, scientists, experts, theorists and practitioners, representatives of European, state and public institutions, representatives of the real sector in the field of employment of members of vulnerable groups, protection of human rights and promotion of diversity, social entrepreneurship and social innovation.

This expert meeting takes place in a virtual environment, which is a challenge in terms of organization, so we made a special effort to prepare technical support to ensure smooth operation of the meeting.

We are glad to introduce the plenary speakers.

Prof. dr. sc. Daniela Bratković is university professor at the Faculty of Education and Rehabilitation Sciences UNIZG, Department of Inclusive Education and Rehabilitation. She has published more than 50 scientific and professional papers and is a member of IASSID, an international organization for scientific research in the field of intellectual disabilities. She is professionally engaged in the development of community-based rehabilitation, creation, implementation and evaluation of modern community support programs. She participated as a leader or collaborator in numerous domestic and international scientific and professional projects.

Doc. dr.sc. Danijel Baturina is assistant professor at the Department of Social Policy at the Faculty of Law in Zagreb. His research interests include the third sector, social entrepreneurship, social innovation and social policy. Danijel Baturina has published more than 30 scientific papers and book chapters and participated in more than 35 international and domestic conferences. He has participated in several international and domestic projects (FP7, ESF, COST ...), and collaborates in projects with civil society organizations and public stakeholders on topics related to social policy, civil society and the inclusion of vulnerable groups in society.

Dr.sc. Vesna Mihanović received her PhD from the Faculty of Education and Rehabilitation Sciences UNIZG on the topic “Application of Article 19 of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities from the Perspective of Persons with Intellectual Disabilities”. She worked on the development of national strategies and implementation programs for the welfare of children, youth and persons with disabilities, participated in various expert commissions tasked with introducing changes related to the social rights of children with disabilities and persons with disabilities. She is author and co-author of several professional and scientific papers.

We are glad to welcome invited lecturers and guests from Slovenia.

The conference is divided into two thematic blocks with 30 presentations, a panel discussion and a conference on the results of the project.

The first thematic block will discuss the current state of human rights and the implementation of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities with emphasis on the right to work and employment, European strategic goals and employment package for persons with disabilities, current legal opportunities for vocational rehabilitation and employment.

The second thematic block will present and discuss various models of employment of persons with disabilities in the open labor market, opportunities for social entrepreneurship in encouraging the employment of members of vulnerable groups and the launch of social initiatives. We will have the opportunity to get acquainted with excellent examples from practice, the involvement of students in entrepreneurial activities and discuss the extent to which the transition space of students' transition from school to the world of work is legally and practically supported.

On the first day of the meeting, we organized a panel discussion to give insight on the employers point of view of employment of people with disabilities. In addition to the legal obligation to employ PWDs, sensitization and acceptance of diversity by employers is far more important.

The conference on the goals and results of the project "Development of job clubs in the Šibenik-Knin County will discuss the outcomes and achievements of the project from the position of project holder and partner and point out possible new ways to facilitate employment of vulnerable groups.

We are proud and happy you decided to join us for this meeting and to contribute through knowledge and ideas exchange. We wish us all successful work, stimulating discussions and a reunion.

Organization / Programme committee

2. Program / Programme

Utorak, 21. rujna 2021.

Moderatorica: Marija Alfirev, Centar za socijalnu inkluziju Šibenik

8.45 - 9.15

Otvaranje skupa i pozdravne riječi

Marija Alfirev, organizator

Željko Burić, gradonačelnik grada Šibenika

Marko Jelić, župan Šibensko-kninske županije

Katarina Ivanković-Knežević, Director Social Affairs, Directorate General for Employment, Social Affairs and Inclusion, European Commission

Tematski blok: Ljudska prava i primjena Konvencije o pravima osoba s invaliditetom

9.15 - 9.45

Plenarno predavanje

Vesna Mihanović: Ljudska prava iz perspektive Konvencije UN o pravima osoba s invaliditetom

9.45 - 10.00

Pozvana predavanja

Marko Buljevac: Pravo na rad osoba s invaliditetom: temelj ostvarivanja drugih prava zajamčenih Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom

10.00 - 10.15

Maja Karaman Grbavac: Raskorak između Konvencije o pravima osoba s invaliditetom i prakse; Teškoće u ostvarivosti prava na rad u RH prema iskustvu pravobraniteljice

10.15 - 10.30

Martina Sajko Olovec: Uloga Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje u području profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osjetljivih skupina na tržištu rada

10.30 - 10.45

Pauza

10.45 - 11.00

Goran Kustura: Concluding observations and recommendations of the CRPD Committee as a tool for disability advocacy

11.00 - 11.15

Sanja Mršić Jurina: Prikaz uloge i funkcije sustava profesionalne rehabilitacije u zapošljavanju osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj

11.15 - 12.00

Rasprava / Pitanja sudionika/chat

12.00 - 13.00

Pauza

13.00 - 14.00

Panel: Budućnost uključenosti - izazovi i prilike za poslodavce

Moderatorica: Daria Mateljak, Hauska & Partner, Ambasadorica Povelje raznolikosti Hrvatska

Sudionici:

Katarina Ivanković-Knežević, Director Social Affairs, Directorate General for Employment, Social Affairs and Inclusion, European Commission

Mirta Pađen Lee, IKEA, menadžerica ljudskih potencijala

Antonio Matković, Institut za razvoj tržišta rada

15.00 - 16.00

Konferencija o rezultatima projekta „Razvoj mreže klubova za zapošljavanje na području Šibensko-kninske županije“

Moderatorica: Romana Skočić, Centar za socijalnu inkluziju Šibenik

15.00 - 15.30

Film „Hoću posao“

15.30 - 16.00

Romana Skočić, Nataša Kulušić, Željka Turčinov Skroza: Ciljevi i rezultati projekta „Razvoj mreže klubova za zapošljavanje na području Šibensko-kninske županije“

Srijeda, 22. rujna 2021.

Moderatorica: Marija Alfirev, Centar za socijalnu inkluziju Šibenik

Tematski blok: Zapošljavanje uz podršku, Društveno poduzetništvo i socijalne inovacije

Plenarna predavanja

9.00 - 9.30

Danijel Baturina: Činiti stvari drugačije! Socijalne inovacije- EU i hrvatska perspektiva

9.30 - 10.00

Daniela Bratković: Iskustvena perspektiva osoba s intelektualnim teškoćama i njihove okoline o dobrobitima i podršci pri zapošljavanju na otvorenom tržištu rada (u trgovačkim društvima grupe Calzedonia)

Pozvana predavanja

10.00 - 10.15

Antonio Matković, Dario Karačić: Zapošljavanje osoba s invaliditetom iz perspektive poslodavaca - ispunjavanje kvotne obaveze, upravljanje raznolikošću i employer branding

10.15 - 10.30

Nace Kovač: Employment of vulnerable target groups in the Republic of Slovenia - "Case - Employment of people with mental health problems"

10.30 - 10.45

Daria Mateljak: Kako poduzeća u Hrvatskoj vide svoju ulogu u zapošljavanju ranjivih skupina?

10.45 - 11.15

Rasprava

11.15 - 11.45

Pauza

Usmena izlaganja

11.45 - 12.00

Jelena Kendel Čular, Marija Alfirev: Je li podrška poslodavcima preduvjet uspješnog zapošljavanja osoba s intelektualnim teškoćama?

12.00 - 12.15

Marijana Janković: Izazovi prilagodbe radnog mjesta u programu zapošljavanja uz podršku

12.15 - 12.30

Alemka Lončar: Izazovi društvenog poduzetništva

12.30 - 12.45

Karolina Kraljić: Socijalna zadruga Humana Nova Čakovec - društveno poduzeće za radnu integraciju

12.45 - 13.00

Tena Anić, Ivančica Bulut, Andrea Šebalj Peternek: Osnaživanje osoba s intelektualnim teškoćama kroz društveno poduzetničke aktivnosti

13.00 - 13.15

Mirjana Matković i Marijana Jelinić Pezo: Primjer prakse: Društveno poduzetništvo i inkluzija učenika s teškoćama u razvoju u osnovnoj školi u godini čitanja

13.15 - 13.45

Rasprava

13.45 - 14.15

Pauza

14.15 - 14.30

Olgica Jukić, Sanja Majkić: Obrazovanjem do samostalnog života i rada

14.30 - 14.45

Sanja Majkić, Olgica Jukić: Podrška u zapošljavanju učenicima s teškoćama

14.45 - 15.00

Đana Baftiri: Prilagodljivost sustava srednjoškolskog strukovnog obrazovanja učenika s teškoćama u razvoju kao preduvjet uspješnog uključivanja na tržište rada

15.00 - 15.15

Dragica Benčik: „Ljudi moji, tu sam, postojim - tek mi je 21. Rođendan!“ - Iskustvo iz Međimurja

15.15 - 15.30

Tanja Šupe, Javorka Milković: Specifičnosti pri zapošljavanju osoba s oštećenjem vida

15.30 - 16.30

Rasprava

Pitanja sudionika/chat

Zaključci i zatvaranje skupa

3. Tematski blok: Ljudska prava i primjena Konvencije o pravima osoba s invaliditetom

3.1. Plenarno predavanje / Plenary Keynote

LJUDSKA PRAVA IZ PERSPEKTIVE KONVENCIJE UN O PRAVIMA OSOBA S INVALIDITETOM

Vesna Mihanović

Poliklinika za rehabilitaciju slušanja i govora SUVAG, Zagreb

Ljudska prava su pravne i moralne norme prihvaćene na međunarodnoj razini kojima je cilj definirati i zaštititi temeljne slobode i prava svih ljudi. Iako sve osobe imaju jednaka ljudska prava, međunarodno pravo predviđa određene zaštite i posebne mjere kako bi neke skupine pojedinaca mogle ravnopravno uživati svoja ljudska prava. Smatra se da takve skupine trebaju pojačanu zaštitu zbog njihove posebne ranjivosti ili zbog strukturne nejednakosti. Takvi su posebni zaštitni režimi ili instrumenti usvojeni, primjerice, u vezi s djecom (Konvencija UN o pravima djeteta) i osobama s invaliditetom (Konvencija UN o pravima osoba s invaliditetom). Naime, prema procjenama Svjetske zdravstvene organizacije (2011) osobe s invaliditetom čine oko 15% svjetske populacije.

Prvi ugovor o ljudskim pravima koji se odnosi isključivo na osobe s invaliditetom jest Konvencija UN o pravima osoba s invaliditetom usvojena 2006. godine. Utjelovljuje i sadrži ključne postavke suvremenih spoznaja o invaliditetu te aktivizam - od „ništa o nama bez nas“ do socijalnog razumijevanja invaliditeta. Ne jamči „nova prava“ već kanalizira i čini postojeće obveze ljudskih prava primjenjivima na specifična iskustva osoba s invaliditetom. Neki je smatraju revolucionarnom zbog cjelovitog i vizionarskog pristupa invaliditetu. Temelji se na međusobnoj povezanosti članaka koji zahtijevaju neposrednu primjenu.

Svrha Konvencije je promicanje, zaštita i osiguravanje punog i jednakog uživanja svih ljudskih prava i temeljnih sloboda svih osoba s invaliditetom, te promicanje poštivanja njihova urođenog dostojanstva. Vodi se načelima nediskriminacije, poštivanja urođenog dostojanstva, samostalnosti pojedinca, uključujući slobodu samostalnog odlučivanja, punog i učinkovitog sudjelovanja i uključivanja u društvo, jednakost mogućnosti i dostupnost. Označava promjenu paradigme s progresivnim pristupom socijalnog modela invaliditeta. U mnogim slučajevima ovaj pristup zahtijeva novi način razumijevanja ostvarivanja ključnih ljudskih prava. S obzirom na to da je Republika Hrvatska ratificirala Konvenciju i Fakultativni protokol uz Konvenciju, na taj je način preuzela sve obveze ugrađene u 50 članaka.

Ključne riječi: ljudska prava, osobe s invaliditetom, Konvencija UN o pravima osoba s invaliditetom, socijalni model invaliditeta

Key words: human rights, persons with disabilities, Convention on the rights of persons with disabilities, social model of disability

3.2. Pozvana predavanja / Invited lectures

PRAVO NA RAD OSOBA S INVALIDITETOM: TEMELJ OSTVARIVANJA DRUGIH PRAVA ZAJAMČENIH KONVENCIJOM O PRAVIMA OSOBA S INVALIDITETOM

Marko Buljevac

Studijski centar socijalnog rada Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Rad je osnovna ljudska potreba i odrednica različitih domena kvalitete života i uključenosti u zajednicu. Osim toga, rad doprinosi i različitim aspektima zdravlja pojedinca. Oспоравanjem prava na rad krše se različita prava propisana različitim međunarodnim i domaćim pravnim izvorima. Cilj ovog izlaganja je prikazati na koji način pravo na rad utječe na ostvarivanje različitih drugih prava zajamčenih Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom. Osobe s invaliditetom, kao socijalna grupa, temeljem mnogih aspekata imaju otežani pristup realizaciji zaposlenja i zadržavanju plaćenog posla. Samim time različite domene kvalitete života i uključenosti u zajednicu osoba s invaliditetom su pod direktnim utjecajem nezaposlenosti ili nesigurnog zaposlenja. Budući da je Republika Hrvatska potpisnica Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, dužna je osigurati pravo na rad osobama s invaliditetom koje imaju radnu sposobnost. Ovim izlaganjem pobliže će se prezentirati prava osoba s invaliditetom koja su u neposrednoj vezi s pravom na rad, kao i utjecaji na koji način nemogućnost ostvarivanja prava na rad utječe na nemogućnost realizacije pojedinog prava propisanog Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom, smanjenje kvalitete života i uključenosti u zajednicu osoba s invaliditetom. Problematizirat će se na koji način sustavi formalne i neformalne podrške utječu na mogućnost rada osoba s invaliditetom, te koje prepreke utječu na mogućnost rada osoba s invaliditetom. Mogućnost ostvarivanja prava na rad doprinosi boljoj inkluziji osoba s invaliditetom, poboljšanju njihove kvalitete života, izjednačavanju njihovih mogućnosti, ali i stvaranju socijalnog kapitala osoba s invaliditetom.

Ključne riječi: osobe s invaliditetom, pravo na rad, ljudska prava osoba s invaliditetom

Key words: persons with disabilities, human right to work, human rights

RASKORAK IZMEĐU KONVENCIJE O PRAVIMA OSOBA S INVALIDITETOM I PRAKSE TEŠKOĆE U OSTVARIVOSTI PRAVA NA RAD U RH PREMA ISKUSTVU PRAVOBRANITELJICE

Maja Karaman Grbavac

Pravobranitelj za osobe s invaliditetom, Područni ured Split

Kad govorimo o pravu na rad, neosporno je da RH u normativnom smislu učinila značajan iskorak u njegovoj implementaciji s ciljem veće uključenosti osoba s invaliditetom u svijet rada te je razvila alate kako bi im se olakšao pristup svijetu rada. Međutim, osobe s invaliditetom i dalje nisu ravnopravno zastupljene na otvorenom tržištu rada.

Mjere kojima se nastoji uključiti osobe s invaliditetom u radno okruženje postoje (kvotno zapošljavanje, pravo prednosti pri zapošljavanju, mjere aktivne politike zapošljavanja, poticaji i usluge profesionalne rehabilitacije), ali njihova primjena nailazi na poteškoće.

Iz iskustva ovog Ureda, najveće zapreke zapošljavanja leže u stavovima prema kojima osobe s invaliditetom nisu sposobne za rad ili predrasudama da bi njihov radni učinak u odnosu na osobe bez invaliditeta bio manji. Razumna prilagodba selekcijskog postupka i radnog mjesta i dalje se smatra povlaštenim statusom, a ne temeljnim pravom kojim se uklanjaju poteškoće koje proizlaze iz invaliditeta u odnosu na rad. Primjena ovog prava nerijetko ovisi o dobroj volji poslodavca. Svi državljani imaju pravo, pod jednakim uvjetima, biti primljeni u javne službe, ali osobe s invaliditetom često sumnjaju u drugačiju praksu i uvjereni su da je zapošljavanje netransparentno, zbog čega ne mogu dokazati kršenje svojih prava i da se pogoduje naprijed poznatim kandidatima.

Uspješno provođenje usluga profesionalne rehabilitacije ključni je preduvjet za zapošljavanje i dugotrajno zadržavanje osoba s invaliditetom na tržištu rada te sprječavanje neosnovanih i preuranjenih odlazaka u mirovinu. Aktivnosti i mjere profesionalne rehabilitacije u opsegu u kojem se sada provode nedovoljne su za jačanje radnih kapaciteta svih osoba s invaliditetom kojima je to u ovom trenutku neophodno radi zapošljavanja i zadržavanje zaposlenja. Nužno je da usluge i programi osposobljavanja započnu u najranijoj mogućoj fazi kako bismo spriječili propadanje radnih sposobnosti npr. nakon dugotrajnih bolovanja i budu obveza i za poslodavce i za korisnike ukoliko za to postoji potreba.

Ključne riječi: zapošljavanje, osobe s invaliditetom, profesionalna rehabilitacija, stavovi

Key words: employment, persons with disabilities, vocational rehabilitation, attitude

CONCLUDING OBSERVATIONS AND RECOMMENDATIONS OF THE CRPD COMMITTEE AS A TOOL FOR DISABILITY ADVOCACY

Goran Kustura
NSIOS

The presentation is presenting the concluding observations, which the UN Committee on the Rights of Persons with Disabilities issued to the Republic of Slovenia in March 2018 and which along with CRPD itself are the cornerstone of the Slovenian disability movement's advocacy work. The observations are the concluding element in a CRPD reporting cycle. As a CRPD signatory Slovenia, albeit somewhat belatedly, submitted its initial report on CRPD implementation, in which it informed the Committee how the country had been fulfilling its obligations for each particular article of the CRPD, what specific policies had been adopted, what legislative changes made, how they were being enacted etc. Following the State's report and based on our research and analyses, the National Council of DPOs in Slovenia (NSIOS) then submitted to the Committee, inter alia, an alternative report on CRPD implementation in Slovenia and presented it to the Committee in Geneva, essentially highlighting issues of highest priority level for each particular article of the CRPD on behalf of the civil society and responding to the government's initial report. Based on these and other documents, personal presentations to the Committee in Geneva and other sources of information, the Committee then issued its concluding observations and recommendations, which are just as binding as CRPD itself.

PRIKAZ ULOGE I FUNKCIJE SUSTAVA PROFESIONALNE REHABILITACIJE U ZAPOŠLJAVANJU OSOBA S INVALIDITETOM U REPUBLICI HRVATSKOJ

Sanja Mršić Jurina

Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba os invaliditetom

U izlaganju će se iznijeti mogući oblici zapošljavanja osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada (bez financijske potpore ili stručne podrške, uz financijsku potporu, uz stručnu podršku te uz financijsku potporu i stručnu podršku) i pod posebnim uvjetima (u integrativnim i zaštitnim radionicama) predviđeni Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN 157/13, 152/14, 39/18, 32/20). Nadalje u izlaganju će se govoriti o centrima za profesionalnu rehabilitaciju s obzirom na to da je zapošljavanja na otvorenom tržištu rada uz podršku i/ili potporu, kao i zapošljavanje pod posebnim uvjetima moguće samo uz prethodno pribavljen nalaz i mišljenje stručnog tima centra za profesionalnu rehabilitaciju. Centri za profesionalnu rehabilitaciju su okosnica razvoja u području profesionalne rehabilitacije te podrška osobama s invaliditetom i poslodavcima. Za sada postoje 4 regionalna centra za profesionalnu rehabilitaciju: u Zagrebu, Osijeku, Rijeci i Splitu. Centri su dužni provoditi usluge profesionalne rehabilitacije na način i u opsegu koji je utvrđen Standardima usluga profesionalne rehabilitacije, sukladno donesenom Cjeniku usluga, na jednak način u svim dijelovima Republike Hrvatske. Standardima usluga profesionalne rehabilitacije utvrđuju se osnovni stručni i organizacijski uvjeti za pružanje usluga. Sadrže 12 usluga i 1 poduslugu s kojima će se sudionici Stručnog skupa u izlaganju ukratko upoznati. Na samom kraju izlaganja, sudionici Stručnog skupa će se nešto detaljnije upoznati s uslugom „Stručna podrška i praćenje na određenom radnom mjestu i u radnom okruženju“.

Ključne riječi: osobe s invaliditetom, zapošljavanje, centar za profesionalnu rehabilitaciju

Key words: persons with disabilities, employment, centre for vocational rehabilitation

ULOGA HRVATSKOGA ZAVODA ZA ZAPOŠLJAVANJE U PODRUČJU PROFESIONALNE REHABILITACIJE I ZAPOŠLJAVANJA OSJETLJIVIH SKUPINA NA TRŽIŠTU RADA

Martina Sajko Olovec

Hrvatski zavod za zapošljavanje

Djelujući u području unaprjeđenja zapošljivosti i poticanja socijalne uključenosti, posebice dugotrajno nezaposlenih i socijalno osjetljivih skupina, Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ) u svome radu promiče i implementira sve relevantne europske politike, smjernice i inicijative.

Navedene skupine najčešće imaju otežan pristup tržištu rada zbog različitih čimbenika: nedostatne informiranosti i senzibiliziranosti poslodavaca i društva u cjelini, neadekvatne obrazovne strukture, nedostatka radnog iskustva, posljedice dugotrajne nezaposlenosti i sl. Stoga je Zavod nositelj brojnih mjera i aktivnosti u nacionalnim strategijama i akcijskim planovima koje provodi u radu s nezaposlenim osobama, poslodavcima i drugim dionicima na tržištu rada.

Sukladno članku 5. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN 157/13, 152/14, 38/18, 32/20) o pravu na profesionalnu rehabilitaciju nezaposlenih osoba s invaliditetom odlučuje u prvom stupnju područna ustrojstvena jedinica Zavoda. U Zavodu je izrađena procedura za ostvarenje prava na profesionalnu rehabilitaciju nezaposlenih osoba s invaliditetom o kojem odlučuje Povjerenstvo za profesionalnu rehabilitaciju. Profesionalna rehabilitacija predstavlja multidisciplinarno područje koje čine aktivnosti usmjerene na profesionalno i radno osposobljavanje, zapošljavanje i rad osoba. To je proces koji osobama omogućava aktivno sudjelovanje u društvenom životu i realiziranje temeljnih ljudskih prava, prije svega dostojanstva i jednakosti.

Zajednički cilj svih usluga Zavoda usmjerenih na ranjive skupine je unaprjeđenje njihove integracije, olakšavanje izbora karijere i uključivanja na tržište rada te povećanje njihove zapošljivosti.

Ključne riječi: Hrvatski zavod za zapošljavanje, osjetljive skupine, profesionalna rehabilitacija

Key words: Croatian employment service, vulnerable groups, vocational rehabilitation

4. Panel / Panel

BUDUĆNOST UKLJUČIVOSTI - IZAZOVI I PRILIKE ZA POSLODAVCE

Podloga za raspravu:

Zapošljavanje pripadnika ranjivih skupina u Hrvatskoj se susreće s nedostatkom razumijevanja i raznim predrasudama dionika, posebice poslodavaca. Razlozi dijelom leže u nedostatku informacija, dijaloga i međusobne suradnje. Istraživanje o zapošljavanju osoba s invaliditetom (Kozjak i Lapat, 2018.) utvrdilo je da iskustvo poslodavaca u zapošljavanju osoba s invaliditetom osnažuje interes za zapošljavanje, a nedostatak tog iskustva generira manji interes poslodavaca. Uključivost u zapošljavanju ranjivih skupina temelji se na dubinskom razumijevanju, prihvaćanju i poštivanju načela raznolikosti. Premda poslodavci ne pokazuju jednaki senzibilitet prema svim ranjivim skupinama, prednosti od otvorenijeg pristupa raznolikosti i uključivosti su univerzalne. Bez konkretne uključivosti u zapošljavanju, raznolikost ostaje samo atraktivni koncept, a glavni preduvjeti za njenu realizaciju su promjena paradigme razmišljanja, edukacija organizacije, podrška i aktivno sudjelovanje menadžmenta te ugradnja raznolikosti u temeljne organizacijske vrijednosti. Uključive organizacije su dvostruko sposobnije ostvariti svoje financijske ciljeve, trostruko su uspješnije u učinkovitosti, šesterostruko povećavaju svoju agilnost i inovativnost, te osam puta povećavaju mogućnost ostvarenja boljih poslovnih ishoda (Bourke i Dillon, 2018.)

Prilikom razmatranja zapošljavanja ranjivih skupina poslodavci posebno razmatraju njihovu odgovornost, znanja i vještine te motivaciju, komunikativnost, prilagodljivost i usmjerenost na zadatke. Među preprekama za zapošljavanje navode se nedostatak radnog iskustva, ograničene mogućnosti obavljanja posla, neprilagođenost radnih zadataka, slabiji radni učinak, ali i predrasude drugih. To pokazuju istraživanja iskustava osoba s invaliditetom (Kiš-Glavaš, Sokač i drugi, 2008.).

Kod društveno odgovornog poslovanja jasna je linija razgraničenja između humanitarne geste koja vodi ka pojedinačnom zapošljavanju i korporativne kulture koja traži sustavno rješenje zapošljavanja OSI i njihovo uključivanje na tržište rada. Pokazalo se da poslodavci u Hrvatskoj dijele iste sumnje i strahove kao i poslodavci izvan Hrvatske, ali jednako tako pokazuju želju da budu dio promjene. (Vučić, M., 2017.)

Mogu li poslodavci biti dio rješenja, a ne samo dio problema? O izazovima s kojima se suočavaju i načinima na koje ih mogu rješavati odgovore ćemo potražiti u međusektorskoj panel raspravi.

Izvori:

Bourke, J. i Dillon, B. (2018). The diversity and inclusion revolution: Eight powerful truths. Deloitte Review, 22, January 22, 2018.

Kiš Glavaš, L., Majsec Sobota, V. i drugi (2008). Zapošljivost nezaposlenih osoba s invaliditetom. Zagreb: Program ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) u Hrvatskoj.

Kozjak, A. i Lapat, G. (2018). Mišljenja poslodavaca o zapošljavanju osoba s invaliditetom. Andragoški glasnik, 22, 2, 35-44

Vučić, M. (2017). Jačanje društvene odgovornosti kroz uključivanje osoba s invaliditetom u radni proces, diplomski rad

5. Konferencija / Conference

CILJEVI I REZULTATI PROJEKTA „RAZVOJ MREŖE KLUBOVA ZA ZAPOSŁJAVANJE NA PODRUČJU ŠIBENSKO-KNINSKE ŖUPANIJE“

Romana Skočić, Centar za socijalnu inkluziju Šibenik
Nataša Kulušić, Industrijsko-obrtnička škola Šibenik
Ŗeljka Turčinov Skroza, Medicinska škola Šibenik

Projekt „Razvoj mreŖe klubova za zapošljavanje na području Šibensko-kninske Ŗupanije“ financiran je sredstvima Europske unije iz Europskog socijalnog fonda. Nositelj projekta je Centar za socijalnu inkluziju Šibenik, a partneri su Hrvatski zavod za zapošljavanje - PU Šibenik, Centar za socijalnu skrb Šibenik, Industrijsko-obrtnička škola Šibenik, Srednja škola Lovre Montija Knin te Medicinska škola Šibenik.

Glavni cilj projekta je doprinijeti učinkovitoj provedbi Ŗupanijskih strategija razvoja ljudskih potencijala, a specifični cilj je povećati zapošljivost ranjivih skupina na području naše Ŗupanije. Ciljane skupine su 50 pripadnika ranjivih skupina (dugotrajno nezaposleni, osobe s invaliditetom, branitelji, Ŗene, mladi, stariji od 50 godina) te 150 učenika srednjih i 50 učenika osnovnih škola.

U sklopu projekta pokrenuti su klubovi za zapošljavanje prilagođeni nezaposlenim ranjivim skupinama te je provedeno anketno istraŖivanje i radionice osnaŖivanja mladih osoba - osnovoškolaca i srednjoškolaca o stanju na trŖištu rada i mogućnostima školovanja.

U sklopu ovog rada biti će predstavljeni ciljevi i rezultati projekta prilikom kojih će se posebno osvrnuti na koristi koje nezaposlene ranjive skupine, posebice osobe s invaliditetom imaju od sudjelovanja. Istaknuti će se pozitivni primjeri iz prakse, odnosno kako sudjelovanje na klubu za zapošljavanje motivira i povećava zapošljivost sudionika. Isto tako, prezentirat će se aktivnosti provedene s učenicima osnovnih i srednjih škola te rezultati provedenih anketa i radionica.

Ključne riječi: klub za zapošljavanje, individualna savjetovanja, nezaposlene ranjive skupine, vještine traŖenja posla, jačanje i osnaŖivanje za uključivanje na trŖište rada

Key words: job clubs, individual consultation, unemployed vulnerable group of people, job search skills, strengthening and empowerment for employment

6. Tematski blok: Zapošljavanje uz podršku, društveno poduzetništvo i socijalne inovacije

6.1. Plenarna predavanja / Plenary keynote

ČINITI STVARI DRUGAČIJE! SOCIJALNE INOVACIJE - EU I HRVATSKA PERSPEKTIVA

Danijel Baturina

Katedra za socijalnu politiku, Pravni fakultet Zagreb

Socijalne inovacije javljaju se kao naznake novog promišljanja održivosti socijalnih politika kako bi se osigurao društveni i ekološki održiv rast, bolja radna mjesta i veća kvaliteta života. Socijalne inovacije su socijalne kroz ciljeve i sredstva - nove ideje (proizvodi, usluge i modeli) koji istovremeno podmiruju socijalne potrebe (učinkovitije nego alternative) i stvaraju nove društvene odnose ili suradnje. Inovacije su dobre ne samo za društvo već povećavaju i sposobnosti pojedinaca za djelovanje (BEPa, 2010.). One u sebi sadrže relacijsku komponentu, što znači da se ne odnose samo na određene akcije, već i na procese mobilizacije i participacije te ishod tog procesa koji vodi k poboljšanju u određenim domenama socijalnih odnosa, strukture vladavine, većeg kolektivnog osnaživanja (Moulaert i sur., 2013.; Howaldt i sur., 2014.).

Ovo izlaganje će imati nekoliko elemenata. Prvo pojasniti će karakteristike socijalnih inovacija i na primjerima praktično reći o njihovim obilježjima, tj. što socijalne inovacije čini socijalnim inovacijama. Drugi element će biti sagledavanje kako su socijalne inovacije konceptualizirane u europskim politikama, i što komparativna istraživanja na europskoj razini zaključuju o njihovim dosezima. Treće, pozornost ćemo obratiti hrvatski okvir socijalnih inovacija temeljeno na iskustvima međunarodnog FP7 projekta Welfare Innovations at Local Levels in Favour of Cohesion, unutar kojeg su studirani izabrani gradovi (u Hrvatskoj su to bili Zagreb i Varaždin) te su analizirani identificirani primjeri socijalnih inovacija, te međunarodnog FP7 projekta Third Sector Impact. Na temelju tih i drugih istraživačkih iskustava će se raspraviti o ekosustavu socijalnih inovacija u Hrvatskoj. Na kraju ćemo se zaključno osvrnuti na to kakav je trenutni status socijalnih inovacija, koji je njihov doprinos te kakav potencijal mogu imati u različitim dijelovima društvenog i ekonomskog života.

Ključne riječi: socijalne inovacije, komparativna istraživanja, europske politike

Key words: social innovation, comparative research, european policy

ISKUSTVENA PERSPEKTIVA OSOBA S INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA I NJIHOVE OKOLINE O DOBROBITIMA I PODRŠCI PRI ZAPOŠLJAVANJU NA OTVORENOM TRŽIŠTU RADA (U TRGOVAČKIM DRUŠTVIMA GRUPE CALZEDONIA)

Daniela Bratković

Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Znanstveno-istraživačke i stručne spoznaje neosporno ukazuju na značaj i dobrobiti zapošljavanja na otvorenom tržištu rada osoba s intelektualnim teškoćama. U tom kontekstu na međunarodnoj se razini najuspješnijim pokazao model tzv. zapošljavanja uz podršku. U Hrvatskoj, ni nakon ratificiranja Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom taj model još uvijek formalno-pravno nije zaživio, iako su u zadnjih nekoliko desetljeća pokrenute inicijative razvoja toga modela radnog uključivanja s vrlo uspješnim rezultatima i primjerima dobre prakse.

Osim udruga civilnog društva te pojedinih centara za rehabilitaciju koji su se istaknuli u zagovaranju i primjeni spomenutog pristupa, istovremeno ograničenog zakonskim barijerama, među rijetkim poduzećima koja nastoje ozbiljnije pridonijeti inkluzivnom zapošljavanju istaknula se Grupa Calzedonia. U suradnji sa i u spomenutoj tvrtci (trgovačkim društvima) tim znanstvenika s Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu proveo je znanstvenu evaluaciju društveno-ekonomske dobrobiti zapošljavanja osoba s invaliditetom, među kojima su najvećim brojem zastupljene osobe s intelektualnim teškoćama. Kao i rezultati u cjelini, tako i specifični pokazatelji istraživanja vezanog za sudionike s intelektualnim teškoćama, utvrdili su vrlo pozitivne ekonomske, socijalne i psihološke učinke zapošljavanja, kako iz subjektivne perspektive ove skupine zaposlenika, tako i perspektive njihovih obitelji, suradnika/radnih kolega, poslodavaca i predstavnika lokalne zajednice. Analizirana su postojeća iskustva podrške pri zapošljavanju te su na temelju cjelokupnih nalaza istraživanja definirani zaključci i preporuke za unaprjeđenje zapošljavanja osoba s intelektualnim teškoćama, kao i drugih osoba s invaliditetom, upravo na tragu suvremenog modela zapošljavanja uz podršku (Kiš-Glavaš, Bratković i sur., 2019).

Ključne riječi: zapošljavanje uz podršku, inkluzivno zapošljavanje, preporuke

Key words: supported employment, inclusion employment, recommendations

6.2. Pozvana predavanja / Invited lectures

ZAPOŠLJAVANJE OSOBA S INVALIDITETOM IZ PERSPEKTIVE POSLODAVACA - ISPUNJAVANJE KVOTNE OBAVEZE, UPRAVLJANJE RAZNOLIKOŠĆU I EMPLOYER BRANDING

Antonio Matković, Dario Karačić
Institut za razvoj tržišta rada

Osobe s invaliditetom predstavljaju veliku i nedovoljno obuhvaćenu populaciju kojeg tvrtke u EU i svijetu počinju prepoznavati kao važnu ciljnu skupinu te razvijati prakse i procedure za pronalazak novih talenata, prepoznavanje i korištenje prednosti zaposlenika s invaliditetom i bolje razumijevanje potreba kupaca s invaliditetom.

Percepcija prosječnog poslodavca je da su osobe s invaliditetom one koje koriste invalidska kolica ili slijepa osoba te postoji poopćena predrasuda da te osobe ne mogu biti produktivni kao ostali zaposlenici, tj. „nemaju radna mjesta za osobe s invaliditetom“. U stvarnosti samo 2% osoba ima teži oblik invaliditeta, a više od 80% su stekli invaliditet nakon 18 godine te imaju preostalu radnu sposobnost koju je moguće iskoristiti na radnom mjestu uz osiguravanje adekvatnih uvjeta.

U tom kontekstu postavlja se pitanje može li uspješna tvrtka dopustiti da:

- se zaposlenik nakon 20 - 30 godina rada u tvrtci mora prijevremeno umiroviti zbog bolesti ili ozljede čime se gubi akumulirano iskustvo i znanje te se stvara trošak ponovnog zapošljavanja?
- se zaposlenik s nevidljivim invaliditetom boji otkriti poslodavcu svoje teškoće i ograničenja te posljedično bude manje produktivan?
- propusti zaposliti obrazovanu i talentiranu mladu osobu koja koristi invalidska kolica ili je slijepa, a kao zaposlenik bi mogla biti jednako produktivna kao i drugi članovi samo zato što nema pristupačan selekcijski postupak?
- zaposlenici stariji od 60 godina zbog nedostatka adekvatnih prilagodbi budu manje produktivni zbog smanjenja psihofizičkih mogućnosti?
- ne uzme u obzir potrebe minimalno 12% tržišta pri dizajnu i plasmanu proizvoda i usluga (s članovima obitelji i prijateljima i iznad 50% tržišta?

Implementacija dobrih praksi inkluzije osoba s invaliditetom u tvrtke kao zaposlenike i kao kupce, osim što je moralno i etično, predstavlja i održivu poslovnu strategiju jer omogućuje smanjenje troškova te povećava prihod.

U radu je predložen model podrške poslodavcima kako bi prepoznali navedene potencijale i prebrodili predrasude prema ovoj populaciji.

Ključne riječi: osobe s invaliditetom, tržište rada, percepcija poslodavaca
Key words: persons with disabilities, labour market, employer perception

EMPLOYMENT OF VULNERABLE TARGET GROUPS IN THE REPUBLIC OF SLOVENIA - “CASE - EMPLOYMENT OF PEOPLE WITH MENTAL HEALTH PROBLEMS”

Nace Kovač

ŠENT - Slovensko združenje za duševno zdravje

The importance of vocational rehabilitation and employment for vulnerable groups will be presented at the beginning. The following is a presentation of legal frameworks and strategic documents that enable job creation, vocational rehabilitation and employment of people with mental health problems, drug users and other people with difficulty finding employment. An important factor in employment is contractors from the private non-profit sector, of which we can highlight the field of social entrepreneurship and associations that implement advocacy programs and social welfare programs. At the end of the presentation, the advantages and disadvantages will be presented, especially the challenges for improving the field of employment.

An example from practice will be the presentation of a private non-profit organization that works in the public interest and has employment programs, employment rehabilitation, advocacy and social welfare programs.

Key words: vocational rehabilitation, employment, vulnerable groups

KAKO PODUZEĆA U HRVATSKOJ VIDE SVOJU ULOGU U ZAPOŠLJAVANJU RANJIVIH SKUPINA?

Daria Mateljak
Hauska & Partners

U tri i pol godine od pokretanja Povelje o raznolikosti u Hrvatskoj, potpisalo ju je više od stotinu organizacija raznih profila, od korporacija, malih i srednjih poduzeća, državnih organizacija, javnih i obrazovnih ustanova te udruga civilnog društva. U međuvremenu je tema raznolikosti i uključivosti sve više prisutna u javnom prostoru. Korporativni sektor temi pristupa na više načina, a najzastupljeniji su aktivno upravljane u poduzeću ili ugrađivanje raznolikosti u vrijednosti korporativnog brenda, najčešće s motivom izgradnje reputacije poželjnog poslodavca. Primjera dobre prakse ima, ali su korporacije još uvijek sklone odnositi se prema raznolikosti i uključivosti kao ukrasu radne okoline, bez suštinskog zadiranja u njihovu problematiku. Vrlo se pažljivo biraju teme kojima će se poduzeće baviti. Zapošljavanje ranjivih skupina nije u prvom planu, jer je ovo pitanje mnogim organizacijama kompleksno i u njemu ne vide jasnu vrijednost za osnaživanje svoje radne okoline. Inicijalna pretpostavka rada je da poduzeća ne ulažu dovoljno u sustavno razumijevanje raznolikosti i uključivosti te njihovu integraciju u strategije razvoja ljudskih potencijala. Postoje neiskorišteni potencijali međusektorskog dijaloga i suradnje za razvoj strategija, programa i politika te je potreban aktivniji angažman svih dionika u ovom procesu.

Kako poduzeća u Hrvatskoj razumiju pitanje zapošljavanja ranjivih skupina, imaju li ga ugrađenog u svojim akcijskim planovima promicanja raznolikosti i uključivosti, koje probleme prepoznaju i što bi ih moglo potaknuti na bolju praksu, predmet je istraživanja provedenog na reprezentativnom uzorku većinom velikih poduzeća, potpisnika povelje raznolikosti. Ciljevi rada su utvrditi razinu osviještenosti poduzeća o ovoj temi, prepoznati dobre primjere iz prakse te provjeriti koje bi metode višedioničke suradnje mogle unaprijediti zapošljavanje ranjivih skupina. Svrha rada je i provjeriti narativ koji poduzeća koriste u svojim javnim objavama, na internetskim stranicama, u društvenim mrežama te izvještajima o održivosti u vezi s temom raznolikosti i uključivosti te koliko njih u svojim komunikacijama prepoznaje problematiku zapošljavanja ranjivih skupina.

Ključne riječi: Povelja raznolikosti, uključivost, korporativni sektor

Key words: Diversity charters, inclusion, corporate sector

6.3. Usmena izlaganja / Oral presentations

JE LI PODRŠKA POSLODAVCIMA PREDUVJET USPJEŠNOG ZAPOŠLJAVANJA OSOBA S INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA?

Jelena Kendel, Centar za socijalnu skrb Šibenik
Marija Alfired, Centar za socijalnu inkluziju Šibenik

Centar za socijalnu inkluziju Šibenik proveo je 2015. godine projekt „Facilitiranje zapošljavanja osoba s intelektualnim teškoćama kroz klubove za zapošljavanje u Šibensko-kninskoj županiji“ financiran sredstvima EU i iako klubovi za zapošljavanje osoba s intelektualnim teškoćama postoje u drugim europskim zemljama, prema našim saznanjima, ovo je bio prvi takav pokušaj osnaživanja osoba s intelektualnim teškoćama u Hrvatskoj.

U ovom modelu facilitiranja zapošljavanja osoba s intelektualnim teškoćama povezana su dva pristupa:

1. osnaživanje osoba s intelektualnim teškoćama za uspješno pronalaženje posla uz proaktivan pristup potencijalnim poslodavcima.
2. zapošljavanje uz podršku kao način koji predstavlja kontinuitet pružanja podrške osobi s intelektualnim teškoćama u svim fazama zapošljavanja uključujući i pružanje podrške poslodavcima kao odlučujućem faktorom u zadržavanju radnika s IT na radnom mjestu.

Prema Izvješću o radu za 2020. godinu Pravobraniteljice za osobe s invaliditetom, u evidenciji HZZ-a najviše je nezaposlenih osoba s intelektualnim teškoćama, njih 1.914 odnosno 30,7 % od ukupnog broja nezaposlenih osoba s invaliditetom (<https://posi.hr/wp-content/uploads/2021/04/Izvjesce-o-radu-Pravobranitelja-za-osobe-s-invaliditetom-za-2020.-godinu.pdf>). Također, različita istraživanja govore o tome da su prema procjeni poslodavaca, osobe s intelektualnim teškoćama najnepoželjniji potencijalni zaposlenici s invaliditetom.

Ujedno, nesporno je da je za što uspješnije rezultate u zapošljavanju osoba s intelektualnim teškoćama važno osigurati kontinuitet pružanja podrške koji započinje u procesu obrazovanja i nastavlja se u razdoblju tranzicije od škole do zaposlenja da bi se podrška na radnom mjestu i u radnom okružju pokazala kao neminovnost i imperativ.

Ključne riječi: zapošljavanje uz podršku, klub za zapošljavanje, osobe s intelektualnim teškoćama, poslodavci
Key words: supported employment, job club, persons with intellectual disabilities, employer

IZAZOVI PRILAGODBE RADNOG MJESTA U PROGRAMU ZAPOŠLJAVANJA UZ PODRŠKU

Marijana Janković

Centar za rehabilitaciju Zagreb

Zapošljavanje uz podršku (ZUP) predstavlja plaćeni rad osoba s intelektualnim teškoćama (OIT) na otvorenom tržištu rada uz kontinuirano praćenje i podršku prilagođenu individualnim potrebama korisnika programa. Ovakav radni angažman može biti organiziran i ugovoren kao dio procesa rehabilitacije te kao priprema za redovno zapošljavanje OIT. S obzirom na to da se ovaj program provodi u redovnoj radnoj sredini, osobama je dostupan široki spektar radnih zadataka različitih po zahtjevnosti, fizičkim uvjetima i socijalnom okruženju koji nije moguće osigurati u okviru programa ili usluga koji se provode u zaštićenim uvjetima.

Jedan od važnih koraka u programu ZUP je prilagodba radnog mjesta koja često predstavlja veći izazov nego što bi objektivno trebao biti. Na sam spomen prilagodbe, poslodavci najčešće imaju predodžbu koja uključuje komplicirane i skupe zahvate. Iz tog razloga, prezentacija programa poslodavcima s naglaskom na često ne zahtjevne, praktične, ali izuzetno važne prilagodbe, jedan je od ključeva uspjeha ugovaranja poslova za OIT. U praksi, prilagodba radnog mjesta najčešće podrazumijeva modificiranje radnog vremena i radnih zadataka, uvođenje prilagođenih oznaka, promjenu materijala i načina obuke, nabavu manjih pomagala, razgovore „jedan na jedan“ umjesto grupnih sastanaka, emocionalnu podršku i sl. Imajući u vidu dosadašnje iskustvo, veliku pažnju poklanjamo upravo tome da na neki način „demistificiramo“ prilagodbu radnog mjesta i učinimo da taj vrlo važan korak prođe bez teškoća. Tome svakako pridonosi i radni asistent koji pruža neposrednu podršku OIT na radnom mjestu. Radni asistent je uključen i u prilagodbu radnog mjesta, a informacije o efikasnosti učinjenih prilagodbi i eventualnim dodatnim prilagodbama, pravovremeno komunicira s poslodavcem i osobama u podršci.

Ključne riječi: zapošljavanje uz podršku, prilagodba radnog mjesta, poslodavci

Key words: supported employment, workplace adjustment, employers

SOCIJALNA ZADRUGA HUMANA NOVA ČAKOVEC - DRUŠTVENO PODUZEĆE ZA RADNU INTEGRACIJU

Karolina Kraljić

Socijalna zadruga Humana Nova Čakovec

Društveno poduzetništvo predstavlja specifičan oblik poduzetništva koji se temelji na načelima socijalne, ekološke i ekonomske održivosti, a dio ili cijelu stvorenu dobit ulaže u dobrobit zajednice, no u praksi često nailazi na nerazumijevanje u pogledu svrhe i potencijala. Iako je danas broj društvenih poduzeća u porastu, razlog nerazumijevanja je nedovoljna informiranost, educiranost i osviještenost društva o pozitivnom utjecaju i dobiti društvenog poduzetništva za zajednicu ali i pojedinca kao zaposlenika društvenog poduzeća.

Kada je riječ o pripadnicima ranjivih skupina, pogotovo osobama s invaliditetom i njihovoj društvenoj isključenosti, veliku ulogu u uključivanju u društvo ima njihov status na tržištu rada. Tako je njihovo zapošljavanje bitno za stvaranje smisla, socijalne i ekonomske stabilnosti, kvalitete života te sudjelovanja u društvu, a društveno poduzetništvo za to ima rješenje.

Socijalna zadruga Humana Nova Čakovec vodeći je hrvatski primjer društvenog poduzeća za radnu integraciju ali i ponovnu uporabu, prepoznat i u široj regiji. Zapošljavanjem osoba s invaliditetom i ostalih marginaliziranih skupina, sakupljanjem tekstila, njegovom ponovnom upotrebom i reciklažom te lokalnim suradnjama, aktivno doprinosi socijalnoj uključenosti, smanjenju siromaštva i održivom razvoju lokalne zajednice, te očuvanju prirode na inovativan način. Humana Nova od samih početaka daje odgovor na probleme i potrebe u lokalnoj zajednici, razvija se, raste i širi svoj utjecaj. Kroz dugogodišnje iskustvo, zapošljavanje ranjivih skupina ali i suradnju s lokalnim institucijama prepoznaje nove probleme u zajednici te razvija strategiju za daljnji razvoj, kojom će moći odgovoriti na još veći spektar potreba lokalne zajednice, odnosno potrebe ranjivih skupina stanovništva. Razvoj Centra za radnu integraciju i Centra za ponovnu uporabu u procesu je implementacije u Plan razvoja Međimurske županije do 2027. godine, gdje će Humana Nova konačno dobiti podršku u daljnjem razvoju i od strane lokalne vlasti.

Ključne riječi: društveno poduzetništvo, osjetljive skupine, socijalna zadruga

Key words: social entrepreneurship, vulnerable groups, social cooperatives

OSNAŽIVANJE OSOBA S INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA KROZ DRUŠTVENO PODUZETNIČKE AKTIVNOSTI

Tena Anić, Ivančica Bulut, Andrea Šebalj Peternek

Inkluzivna kuća Zvono, Belišće, Hrvatska

Inkluzivna kuća Zvono razvija programe zapošljavanja osoba s intelektualnim teškoćama te kroz razvoj društvenog poduzetništva nastoji osnažiti osobe u području rada i zapošljavanja. Kroz razvoj inovativnih programa Inkluzivna kuća Zvono nastoji razvijati podršku u lokalnoj zajednici te stvoriti mogućnosti zapošljavanja i samozapošljavanja osoba s intelektualnim teškoćama.

Društveno poduzetništvo pristupa rješavanju socijalnih problema na poduzetnički način, nastoji pronaći ili stvoriti radna mjesta za ranjive skupine. Cilj rada je predstaviti programe Inkluzivne kuće Zvono koji su usmjereni osnaživanju osoba s intelektualnim teškoćama za uključivanje u svijet rada i zapošljavanja. Citadela - centar za zapošljavanje osoba s invaliditetom započinje se razvijati 2010. i nastavlja sve do danas. Osniva se društveno poduzeće - zadruga Miva art koja zapošljava tri osobe s invaliditetom, a kao najučinkovitiji model zapošljavanja osoba s invaliditetom ističe se zapošljavanje uz podršku. Kombinacija društveno poduzetničkih aktivnosti, zapošljavanja uz podršku i aktivnosti usmjerenih osnaživanju osoba s intelektualnim teškoćama pokazali su se kao učinkovit model koji će se razvijati i dalje s ciljem poboljšanja kvalitete življenja. Kroz ovaj rad predstaviti ćemo osnovne modele rada, postignuća i planove za budućnost. U programima osnaživanja kroz društveno poduzetničke aktivnosti Inkluzivne kuće Zvono sudjeluje 10 osoba s intelektualnim teškoćama, a kroz provedbu projekata usmjerenih zapošljavanju kroz godine je obuhvaćeno više od 30 osoba. Trenutno se provodi projekt „Miva art 2“ koji je usmjeren na jačanje kapaciteta društvenog poduzeća, na prilagodbu radnih mjesta zaposlenicima s invaliditetom te na pružanje podrške osobama tijekom zaposlenja. Tijekom godina rada Inkluzivna kuća Zvono jačala je vlastite kapacitete, kapacitete društvenog poduzeća, zaposlenika s invaliditetom, ali i zaposlenika koji pružaju podršku u procesu zapošljavanja. Smatramo iznimno važnim osnažiti i ojačati radne asistente kao i osobe s invaliditetom kako bi cijeli proces zapošljavanja bio u skladu s filozofijom inkluzije te kako bi se ostvario krajnji cilj - poboljšanje kvalitete života osoba s intelektualnim teškoćama.

Ključne riječi: osobe s intelektualnim teškoćama, društveno poduzetništvo, osnaživanje

Key words: persons with intellectual disabilities, social entrepreneurship, empowerment

PRIMJER PRAKSE: DRUŠTVENO PODUZETNIŠTVO I INKLUZIJA UČENIKA S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU U OSNOVNOJ ŠKOLI U GODINI ČITANJA

Mirjana Matković i Marijana Jelinić Pezo
OŠ „Stjepan Radić“ Imotski

Učenici posebnog razrednog odjela OŠ „Stjepan Radić“ Imotski, zajedno sa svojom učiteljicom defektologinjom, za svako su slovo abecede traŹili pojmove iz svog zavičaja, poput poznatih lokaliteta (Crveno i Modro jezero, Vrljika, TopanaĀ), zavičajnih izraza (čatrnja, jematva, naćveĀ) i poznatih povijesnih ličnosti (hajduk Andrija Šimić, fra Stjepan VrljićĀ). Pojmove su objašnjavali vizualno i pričom o njima. Zatim su ih crtali i uz pomoć učiteljice i knjiŹničarke zapisali nekoliko priča. Korišten je zavičajni govor jer je najjednostavniji učenicima s teškoćama, a također su učenici poučavani o razlici između knjiŹevnog i zavičajnog govora, kao i vrijednostima i promociji zavičajnog govora.

Tako je nastala „Imotska slikovna slovarica“ koju je nedavno objavila Osnovna škola „Stjepan Radić“.

Kako bismo poučili učenike da je svaki rad vrijedan i zasluŹuje nagradu, odlučili smo Slovaricu predstaviti javnosti, a novac od prodanih knjiga uložiti u socijalno uključivanje učenika omogućivši im izlet s terapijskim jahanjem.

Promocija knjige oglašena je putem plakata, društvenih mreŹa, mreŹne stranice škole i lokalnog radija na kojem je gostovala defektologinja, a samo predstavljanje knjige održano je u Gradskoj knjiŹnici „Don Mihovil Pavlinović“ u sklopu obilježavanja Godine čitanja. Na promociji Slovarice učenici s teškoćama u razvoju zajedno s učenicima tipičnog razvoja odigrali su predstavu kojom su povezali sve pojmove obrađene u Slovarici u jednu lijepu priču o svom zavičaju. Predstavljanje je popratila i Hrvatska radio televizija s TV prilogom na HRT4 u Ljetnoj panorami.

Ovim projektom dobili smo izuzetno pozitivnu evaluaciju kako od samih učenika, tako i od roditelja, odgojno-obrazovnih radnika i šire javnosti.

Ključne riječi: društveno poduzetništvo, inkluzija, učenici s teškoćama u razvoju
Key words: social entrepreneurship, inclusion, students with learning difficulties

OBRAZOVANJEM DO SAMOSTALNOG ŐIVOTA I RADA

Olgica Jukić

Sanja Majkić

Centar za odgoj i obrazovanje Rijeka

Ĉemu obrazovanje? Koja je njegova svrha? Cilj? Osim prava na obrazovanje osnovno ljudsko pravo je i pravo na rad. I upravo ta dva prava su ĉvrsto povezana. S ciljem da se osamostalimo, privređujemo za svoj ŕivot, obrazovanjem se nadamo postići ŕeljene ciljeve. Odgojno-obrazovni rad s uĉenicima s teŕkoćama istom mjerom kao i rad s tipičnom populacijom uĉenika ima za cilj u ŕto većoj mjeri osposobiti uĉenika za samostalni ŕivot i rad.

Za uĉenike s teŕkoćama od vrtićke dobi posebno je vaŕan sustav praćenja. U našem odgojno obrazovnom sustavu niz je obrazovnih programa koji uĉenicima s teŕkoćama omogućuju obrazovanje za rad bilo da govorimo o programima za stjecanje kompetencija, redovnih programa uz prilagodbe ili posebnih programa. Raznolikost obrazovnih programa omogućuje da se kod uĉenika potiče razvoj njegovih jakih strana i na njima grade kompetencije za budućnost. Upravo razvoj uĉenikovih jakih strana i njegovih kompetencija zadatak je sustavnog praćenja.

Posebno vaŕan trenutak u ŕkolovanju uĉenika jest prijelaz iz osnovnog u srednjoŕkolsko obrazovanje. Gdje vidim sebe u budućnosti? Za svakog uĉenika tipična razvoja i uĉenika s teŕkoćama, to je trenutak odabira budućnosti i ostvarivanja osobnih ciljeva. Za razliku od osnovnoŕkolskog obrazovanja, srednjoŕkolsko pred uĉenika postavlja znatno veće zahtjeve i obveze. Kako bismo uĉeniku s teŕkoćama omogućili ŕto primjerenije ŕkolovanje i zapošljavanje, izuzetno je vaŕno uskladiti razmiŕljanja uĉenika i roditelja sa sposobnostima i interesima uĉenika za određeno zanimanje. ŕto bi trebao biti naš cilj? Zasigurno uĉenik koji će moći iskazati sebe i pokazati uspjeh u primjerenom zanimanju i u okviru svojih mogućnosti biti spreman za budućnost.

Namjera nam je na ovom stručnom skupu upoznati Vas s našim radom, iskustvom i našim razmiŕljanjima.

Ključne rijeĉi: obrazovanje, obrazovanje uĉenika s teŕkoćama, samostalan ŕivot

Key words: education, education of children with learning difficulties, independent living

PODRŠKA U ZAPOŠLJAVANJU UČENICIMA S TEŠKOĆAMA

Sanja Majkić, Olgica Jukić

Centar za odgoj i obrazovanje, Rijeka

Cilj srednjoškolskog obrazovanja svih učenika, pa tako i učenika s teškoćama je osposobljavanje za samostalan život i rad i uključivanje u širu društvenu zajednicu.

Stvarno uključivanje u društvo obavljeno je onoga trenutka kad osoba postane neovisna ili manje ovisna o pomoći drugih ljudi, a takva se neovisnost stječe u najvećem dijelu zapošljavanjem.

Osobe s invaliditetom, spadaju u skupinu ranjivih, teško zapošljivih osoba.

Iako novi propisi potiču poslodavce na zapošljavanje i nude različite vrste poticaja pri zapošljavanju osoba s invaliditetom, statistički pokazatelji HZZ ukazuju nam da je broj nezaposlenih osoba s invaliditetom (OSI) u porastu.

Tijekom dugogodišnjeg iskustva u radu s učenicima s teškoćama detektirale smo da problem lošeg trenda zapošljavanja OSI ne leži samo u neinformiranosti i nezainteresiranosti poslodavaca, već dijelom i u nedovoljnoj pripremljenosti učenika s teškoćama za svijet rada, kao i nedostatku stručne podrške pri zapošljavanju i zadržavanju posla.

Nastavno na izneseno osmislile smo program koji ima za cilj pripremiti učenike s teškoćama završnih razreda za svijet rada, kroz edukaciju i osnaživanje njihovih potencijala.

Program se nastavlja i nakon završetka školovanja kroz pomoć OSI u pronalaženju i zadržavanju posla, rješavanju mogućih problema na radnom mjestu, rad s aktualnim i potencijalnim poslodavcima koji uključuje senzibilizaciju istih, te prilagodbu radnog mjesta i uvjeta rada, a sve s krajnjim ciljem socijalne inkluzije.

Cilj nam je predstaviti naš program Podrške u zapošljavanju i način njegovog provođenja, u želji da zaživi u praksi i rezultira promjenom trenda u zapošljavanju osoba s invaliditetom.

Ključne riječi: učenici s teškoćama, osobe s invaliditetom, zapošljavanje, podrška

Key words: students with learning difficulties, persons with disabilities, employment, support

PRILAGODLJIVOST SUSTAVA SREDNJOŠKOLSKOG STRUKOVNOG OBRAZOVANJA UČENIKA S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU KAO PREDUVJET USPJEŠNOG UKLJUČIVANJA NA TRŽIŠTE RADA

Dana Baftiri

Srednja škola - Centar za odgoj i obrazovanje Zagreb

Prilagodljivost sustava obrazovanja podrazumijeva neophodnost da se obrazovanje prilagodi različitim grupama djece i mladih, posebice ranjivim skupinama. Također podrazumijeva neophodnost da se programi mogu prilagoditi različitim potrebama učenika. Nažalost česta je praksa da se očekuje od učenika srednje škole da se uklopi u sustav, a ne da se sustav prilagodi učeniku.

Kako bi učenici s teškoćama u strukovnom obrazovanju bili što je moguće uspješniji, potrebno je na vrijeme prepoznati one koji ne svladavaju program ili su u povećanom riziku za napuštanje školovanja. Kako bi se u sustavu srednjoškolskog strukovnog obrazovanja implementirala veća prilagodljivost potrebno je osmisliti različite oblike individualne podrške. Nije dovoljno samo uključiti učenike s teškoćama u razvoju u redovne škole i programe bez odgovarajućih oblika podrške, jer je time onemogućeno ostvarivanje njihovih prava na primjereno obrazovanje. Osim toga neophodno je usklađivanje primjerenih oblika školovanja sa sposobnostima, interesima, znanjima, vještinama i ostalim potrebnim kompetencijama učenika u odnosu na zahtjeve tržišta rada. Edukacijska inkluzija može biti uspješna samo ukoliko se ispune potrebni preduvjeti za njezinu provedbu.

Obzirom na probleme u funkcioniranju koji proizlaze iz teškoća u razvoju, učenici s intelektualnim teškoćama, poremećajima u ponašanju, oštećenjima mentalnog zdravlja te specifičnim teškoćama u učenju spadaju u najrizičniju populaciju srednjoškolskih učenika za prijevremenim prekidanjem školovanja. Studija Europske komisije o pristupu obrazovanju i osposobljavanju (2005.) navodi kako je uspjeh učenika važan zaštitni čimbenik u prevenciji napuštanja školovanja. Potrebno je na nacionalnoj razini uvesti sustavnu evidenciju učenika ispalih iz sustava srednjoškolskog obrazovanja te im omogućiti daljnje školovanje kroz alternativne programe.

Neuspjeh u obrazovnom procesu, odnosno izlazak iz obrazovnog sustava bez završetka srednjoškolskog obrazovanja, najslabiji je mogući obrazovni ishod u suvremenom društvu (Matković, 2009.). Napuštanje školovanja mladih uzrokuje ogromne troškove u zdravstvenom i socijalnom sustavu, prijeti zajednici i ugrožava dobrobit pojedinca. (Bridgeland, 2006. prema Matković 2014.). S ciljem sprečavanja socijalne isključenosti, siromaštva i zdravstvenih problema koji se posljedično zbog neuspjeha u školovanju mogu javiti, potrebno je poduzeti čitav niz mjera pri čemu sustav obrazovanja mora pokazati veću prilagodljivost uz osiguravanje snažnije individualne podrške učenicima.

Ključne riječi: učenici s teškoćama, obrazovni sustav, tržište rada

Key words: students with learning difficulties, education system, labour market

„LJUDI MOJI, TU SAM, POSTOJIM - TEK MI JE 21. ROĐENDAN!“ - ISKUSTVO IZ MEĐIMURJA

Dragica Benčik

Centar za odgoj i obrazovanje Čakovec

U području prava osoba s invaliditetom kontinuirano se nastavlja praksa uvođenja međunarodnih standarda u nacionalne dokumente Republike Hrvatske, međutim provedba istih u praksi jasno i trajno zaostaje.

Između ostalih međunarodnih dokumenata Republika Hrvatska još 26. veljače 2003. ratificirala Europsku socijalnu povelju [“Narodne novine - Međunarodni ugovori”, broj 15/02], koja člankom 15. propisuje kako svaka osoba s invaliditetom ima pravo na profesionalnu izobrazbu, kao i na socijalnu i profesionalnu rehabilitaciju, neovisno o podrijetlu i naravi svojeg invaliditeta, uz istovremeno obvezivanje država stranaka na poduzimanje odgovarajućih mjera u cilju ostvarenja navedenih prava.

Istovremeno, prema važećim Nastavnim planovima i programima za učenike s teškoćama u razvoju, iz rujna 1996., učenici s većim teškoćama u razvoju, u dobi od 17. do 21. godine života, putem nastavnog područja Izobrazba u obavljanju poslova osposobljavaju se za stjecanje specifičnih vještina potrebnih za radno angažiranje.

Budući da školovanje učenika s većim teškoćama u razvoju može trajati maksimalno do njihove navršene 21. godine života, temeljem ratificirane Europske socijalne povelje Republika Hrvatska je dužna i za ovu kategoriju osoba s invaliditetom osigurati daljnju profesionalnu izobrazbu, odnosno socijalnu i profesionalnu rehabilitaciju, tranzicijom u druge sustave (rada i socijalne skrbi, zdravstva).

Poznata je činjenica da uključenost u svijet rada i uspjeh u obavljanju i najjednostavnijih radnih zadataka povećava samopouzdanje, dostojanstvo, razinu životnog zadovoljstva te donekle i financijsku neovisnost uključenih osoba, što potvrđuje i iskustvo uključenih u učeničku zadrugu „Fijolica“.

Jasno je da postojeća praksa u sektoru socijalne skrbi ne pridonosi dovoljno socijalnoj i profesionalnoj integraciji osoba s većim teškoćama u razvoju općenito, a osobito u manjim i ruralnim sredinama. Naime, radi ostvarivanja najboljeg interesa odraslih osoba s većim teškoćama u razvoju čim prije treba prekinuti postojeću praksu da se uslijed ostvarenog prava roditelja osobe s invaliditetom (npr. roditelj njegovatelj), osobi s invaliditetom uskraćuju ili umanjuju mogućnost ostvarenja njezinih ljudskih prava, npr. pravo na socijalnu uslugu cjelodnevnog ili poludnevnog boravka, u kojem ona u sadašnjim okolnostima može i treba ostvariti svoja prava na daljnju socijalnu i profesionalnu rehabilitaciju te pravo na uključenost u društvenu zajednicu.

U cilju primjerenog i trajnog ostvarivanja prava odraslih osoba s većim teškoćama u razvoju na radni i društveni angažman nužno je pristupiti žurnom osnivanju radnih centra u svim lokalnim sredinama.

Ključne riječi: učenici s teškoćama u razvoju, tranzicija, ljudsko pravo na rad

Key words: students with learning difficulties, transition, human right to work

SPECIFIČNOSTI PRI ZAPOŠLJAVANJU OSOBA S OŠTEĆENJEM VIDA

Tanja Šupe i Javorka Milković
OŠ Pećine, Rijeka,
Odjel za djecu s oštećenjem vida

Pravo osoba s oštećenjima vida na zapošljavanje jamčeno je Konvencijom UN-a o pravima osoba s invaliditetom, Ustavom RH, Zakonom o suzbijanju diskriminacije i drugim važećim dokumentima.

Oštećenje vida utječe na cjelokupan razvoj osobe od najranije dobi, mijenjajući razvojnu putanju u odnosu na populaciju kod koje ono nije prisutno. Rehabilitacijska podrška, kvalitetno obrazovanje, razvijanje kompenzacijskih vještina, korištenje mogućnosti informatičke, asistivne i tehnologije općenito uvelike pomažu osobi oštećena vida da bude funkcionalni član zajednice. Krajnji cilj rehabilitacijskih postupaka, razvijanja kompenzacijskih vještina, kao i obrazovanja, te ključan čimbenik u ostvarivanju funkcionalnosti unutar zajednice je zapošljavanje i zarađivanje za život vlastitim radom.

U tom se procesu obrazovanje često smatra prioritetom pa se u tom smislu unutar obrazovnog sustava i njegovih programa za stjecanje kvalifikacija različite razine bez većih prepreka uistinu i ostvaruju prava koja su učeniku ili učenici jamčena zakonima, podzakonskim aktima i dokumentima koji imaju nadzakonsku primjenu. Obrazovanje samo po sebi, međutim, bez uključivanja ostalih aspekata razvoja samostalnosti i funkcionalnosti osobe, neće dovesti do nužno zadovoljavajućeg ishoda. Socijalne vještine, kvalitetno provođenje slobodnog vremena, informatička i informacijska pismenost, orijentacija i kretanje važni su čimbenici kojima se nerijetko posvećuje premalo pažnje. Koji su razlozi tome, koji su nam resursi na raspolaganju, kojim rješenjima bi mogla postići veću uspješnost pri zapošljavanju ove teško zapošljive društvene skupine, neka su od pitanja koja se nameću i za koja ćemo ponuditi viđenje iz stručne perspektive dugogodišnjeg rada sa djecom oštećena vida.

Ključne riječi: osobe s oštećenjem vida, socijalne vještine, zapošljavanje

Key words: persons with visual Impairments, social skills, employment

7. E-mail adrese autora / Author's email addresses

1. Alemka Lončar - alemka.loncar@hedona.hr
2. Andrea Šebalj Peternek - andreasebalj@gmail.com
3. Antonio Matković - antonio.matkovic@irtr.hr
4. Daniela Bratković - daniela.bratkovic@erf.unizg.hr
5. Danijel Baturina - danijel.baturina@pravo.hr
6. Daria Mateljak - daria.mateljak@hauska.com
7. Dario Karačić - dario.karacic@irtr.hr
8. Dragica Benčik - dragica.bencik@skole.hr
9. Đana Baftiri - dana.baftiri@ss-czoio.hr
10. Goran Kustura - goran.kustura@nsios.si
11. Ivančica Bulut - ivancica.bulut@gmail.com
12. Javorka Milković - javorkamilkovic@gmail.com
13. Jelena Kendel - jelena.kendel@gmail.com
14. Karolina Kraljić - karolina@humananova.org
15. Katarina Ivanković - Knežević - katarina.ivankovic-knezevic@ec.europa.eu
16. Maja Karaman Grbavac - maja.karaman.grbavac@posi.hr
17. Marija Alfirev - marija-alfirev@inkluzija-sibenik.hr
18. Marijana Jelinić Pezo - marijana.jelinic@gmail.com
19. Marijana Janković - mjankovic39@gmail.com
20. Marko Buljevac - mbuljevac@pravo.hr
21. Martina Sajko Olovec - martina.sajko@hzz.hr
22. Mirjana Matković - mirjana@imota.net
23. Nace Kovač - nace.kovac@sent.si
24. Nataša Kulušić - natasa.kulusic@ioss.hr
25. Olga Jukić - olga.jukic@gmail.com
26. Romana Skočić - romana-skocic@inkluzija-sibenik.hr
27. Sanja Majkić - sanja.majkic@skole.hr
28. Sanja Mršić Jurina - smrsic@zosi.hr
29. Tanja Šupe - tanja.supe@gmail.com
30. Tena Anić - tenaanic@gmail.com
31. Vesna Mihanović - vmihanovic@gmail.com
32. Željka Turčinov Skroza - zeljkaturcinov@net.hr

**Stručni skup organiziran je u sklopu projekta "Razvoj mreže klubova za zapošljavanje na području Šibensko-kninske županije" (UP.01.3.1.01.0069).
Projekt je u potpunosti financiran iz Europskog socijalnog fonda u ukupnom iznosu od 954.494,50 kuna.**

Partneri na projektu

Hrvatski zavod za zapošljavanje
Područni ured Šibenik

Republika Hrvatska
Centar za socijalnu skrb
Šibenik

Centar za socijalnu skrb
Šibenik

Srednja škola
Lovre Montija - Knin

Industrijsko - obrtnička
škola Šibenik

Medicinska škola
Šibenik

Europska unija
Zajedno do fondova EU

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI

ESF
UČINKOVITI
LJUDSKI
POTENCIJAL

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo rada, mirovinskoga
sustava, obitelji i socijalne politike

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

www.strukturnifondovi.hr

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Centra za socijalnu inkluziju Šibenik.